

## Emlékezés Schönherz Zoltánra

Huszonöt esztendővel ez-  
előtt végezték ki Schön-  
herz Zoltánt, a magyar és  
a nemzetközi munkásmoz-  
galom egyik kiemelkedő  
harcosát. Az évforduló al-  
kalmából volt fogoly- és  
vádolt társa, dr. Vida Fe-  
renc, a Legfelsőbb Bíróság  
tanácsvezető bírása idézte  
fel a példamutató kommun-  
nistához fűződő emlékeit, a  
vele együtt töltött vészter-  
hes időszakot.

— A negyvenes években  
ismerkedtünk meg egymás-  
sal a KMP szociáldemok-  
rata bizottságának ülésein,  
ahol Schönherz Zoltán a  
Központi Bizottság képvisel-  
őjeként vett részt.

— Schönherz Zoltán és  
társai ügyét a honvéd vezér-  
kar különbíróvága tár-  
gyalta. A tárgyalás, amely-  
nek „menetét” igyekeztünk  
előre megszervezni, nagy-  
részt Schönherz elvtárs  
konceptója alapján zaj-  
lott le. Ennek lényege az  
volt, hogy ne önmagunkat  
védjük, hanem a független,  
szabad, demokratikus Ma-  
gyarország eszméjét. Ez jó-  
részt meg is valósult: a  
független, szabad, demok-  
ratikus Magyarország állott

a bírak előtt és vádolta az  
árulót, németbérenc bírósá-  
got. Végülis Schönherz Zol-  
tánt kötélt általi halálra  
ítélték. Ő maga nem kért  
kegyelmet, szilárd, elvi ál-  
laspontjából egy jótanyit  
sem engedett.

— Október 9-én, a kivég-  
zés napján minden cellá-  
ban zárlatot rendelték el.  
Tehetetlenül álltunk, s  
tudtuk, hogy bekövetkezik  
a törvényesített gyilkosság,  
barátunk, kiváló harcós-  
társunk kivégzése. A cellá-  
ban nyomasztó, gyötörő  
csend lett urrá ezen a reg-  
gelen. Hallottuk a kivégző  
osztag lépéseit. Schönherz  
Zoltán hangját, amikor a  
bító felé menet elítette a  
független, szabad, demok-  
ratikus Magyarországot, a  
Szovjetuniót és ellenállásra  
buzdított a gyilkos fasiz-  
mus ellen. Ekkor nemcsak  
a mi zárkánkban, hanem  
a többiben is — az egész  
fogházban — felcsendültek  
az Internacionálé hangjai  
és a fogházöröknök  
nem volt bátorságuk, hogy  
leintse a foglyokat — fe-  
jezte be visszaemlékezését  
dr. Vida Ferenc.

## Művészi utcanévtáblák kiállítása Vásárhelyen

Szombaton délután dom-  
bormű-avatással és a mű-  
vészi utcanévtáblák bemuta-  
tató tárlat megnyitásával fol-  
yatták a vásárhelyi hetek  
ünnepségei Hódmezővásár-  
helyen.

Délután 4 órakor a Beth-  
len gimnáziumban dr. Dö-  
mötör János, a Tornyai  
múzeum igazgatója, ország-  
gyűlési képviselő, a gimnáz-  
ium egykori növendéke  
mondott avatóbeszédet Sze-  
remlei Sámuel domborművé-  
nek leleplezésekor. A gim-  
názium egykori tudós taná-  
rának arcképet Oláh Éva  
főiskolai hallgató készítette  
el.

A dombormű-avatás kö-  
zönsége e bensőséges ün-  
nepély után átvonult a Mú-  
csarnok Medgyessy termé-  
ben megrendezett Művészi  
utcanévtáblák kiállításának  
megnyitására. A tárlatot  
megnyitó Szabó Endre, a  
Csongrád megyei Hírlap fő-  
szerkesztő helyettese rámu-  
tatott arra az érdekes és  
értékes kezdeményezésre,  
amely a most nyilvánossá-  
gra került művészi utcanév-  
táblákat létre hozta. A vá-  
sárhelyi és a Vásárhelyi szor-  
os kapcsolatban álló festők,  
szobrászok, keramikusok el-  
határozták ugyanis, hogy a  
város képzőművészeti köz-  
pontúságát azzal is hang-  
súlyozni kívánják, hogy  
művészi kivitelű utcanév-  
táblákat készítenek. Ötven  
belsővárosi utcanév kiritele-  
zésére 25 művész vállalko-  
zott. A város vezetősége  
örömmel fogadta kezdemé-  
nyezését, s mivel a mű-  
vészek tiszteletdíjukról már  
eleve lemondtak, az alkotá-  
sok kivitelezését magára vál-  
lalta. Az utcanévtáblák ki-  
helyezése rendeltetési he-  
lyükre új, szép és érdekes  
színtöltés lesz majd a vá-  
rosnak.

Az alkotó művészeknek  
e kezdeményezése ország-  
osan is figyelemre méltó, s  
felhívjuk rá a szegedi mű-  
vészek, a város és a közön-  
ség figyelmét.

Ma a Vásárhelyi Hetek  
músora Kamotsay István  
szobrászművész díszkútjának  
avatásával kezdődik. A  
Bethlen Gábor Gimnázium  
udvarán délelőtt 10 órakor  
Fogány Ö. Gábor, a Magyar  
Nemzeti Galéria főigazgató-  
ja mond avatóbeszédet. Dé-  
li 12 órakor Erdei Ferenc  
akadémikus, a Hazafias  
Népfront Országos Tanácsá-  
nak főtitkára nyitja meg a  
XIV. Vásárhelyi Őszi Tárla-  
tot, majd Sajti Imre, a vá-  
rosi tanács vb elnöke nyújt-  
ja át a Tornyai plakettet és  
az ezzel járó pénzjutalmat a  
kitüntetett művészeknek. A  
délután folyamán a Vásár-

helyi Állami Gazdaság szék-  
kutatási üzemegységében kerül  
sor az őszi tárlat vándorki-  
állításának megnyitására.

## Pesfi esték

Somogyi Tóth Sándor, aki  
a *Proféta voltál, szívem*  
címmel regényével vált igazán  
népszerűvé, *Szerencse vagy*  
*halál* címmel darabot írt a  
Thália Stúdió számára. Pént-  
ek este a kasszinóház, Buda-  
pest első miniszinpadja —  
most már több van, s még  
lesz is — ezzel az ősbemu-  
tatóval nyitotta kapuit.  
Még hozzá, mint *Kazimir*  
Károly, a színház főrende-  
zője előadás előtt közölte a  
90 főnyi közönséggel, egy  
*Magyar műhely* címmel ter-  
vezett sorozat első vállalko-  
zásaként.

A romantikus távlatú cím  
nem valami kalandos törté-  
netre utal. Nem is krimire.  
A szerencse vagy halál filo-  
zófikus megközelítéssel szól  
a máról, pontosabban a mai  
ifjúságról. Ugy indul ugyan,  
hogy a néző először azt ér-  
zi: krimi készül. Egy hu-  
szonkét éves nő, Bottyán  
Zsuzsa, egy öregedő író fe-  
lesége, váratlanul meghal.  
Öngyilkos lesz. Csakugyan  
az lett? Ki tudja? Megindul  
a vizsgálat.

E közben kiderül, hogy  
Somogyi Tóth Sándor nem  
krimist írt. Bottyán Zsuzsa  
halála a bíróság számára  
nem jogi eset, nem bűnügy.  
A bíróság nem ragaszkodik  
szigorúan a paragrafusok-  
hoz, nemcsak tényeket vizs-  
gál, hanem szándékokat is;  
elsősorban a cselekedetek,  
az emberi magatartásfor-  
mák etikai, morális színezé-  
te érdekli. Különleges bírósá-  
g tehát ez, s a dráma  
anyaga és szervezete is kö-  
lönleges. Stilizált, elvont, fi-  
lozófikusság; legjobban talán  
egy *misztériumjátékra* ha-  
sonlít.

Miután kiderül, hogy a  
történetnek semmi köze a  
krimihez, a néző egy másik  
skatulyába akarja gyömö-  
szölni a drámát. Ki a fele-  
lős a lány haláláért? — az  
ilyenféle kérdésekre épülő  
felelősség-drámákra vél rá-  
ismerni. Aztán kiderül,  
hogy erről sincs szó. Illet-  
ve természetesen van, csak-  
hogy az író nem ez érdekli,  
hanem egy embertípus. Az  
akarnok típusa és figurája.  
Zsuzsa halálának előidéző-  
sében először férje, az öregé-  
dő író válik gyanússá —  
nem a bűncselekmény, ha-  
nem a felelősség fokán —

## Meghalt dr. Gellért Albert

Dr. Gellért Albert egye-  
temi tanár, a Szegedi Orvos-  
tudományi Egyetem általá-  
nos orvosi karának doyenje,  
a bonctani, szövet- és fejlé-  
déstani intézet igazgatója  
október 6-án, 73 éves korá-  
ban hosszas szenvedés után  
elhunyt.

A bonctani, szövet- és  
fejlődéstani intézetben 1921  
óta működött; 1934-től mint  
professzor. Több mint négy  
évtizedes fáradságot nem  
ismerő munkássága az általa  
vezetett intézet fejlesztésére,  
a tudományos kutató mun-  
kára és nem utolsósorban  
számos orvosgeneráció okta-  
tására és nevelésére irá-  
nyult.

Tudományos munkássága  
a morfológiai kutatások te-  
rületén világviszonylatban  
is elismert. Nevéhez fűződik  
az általa kidolgozott mód-  
szerrel létrehozott világhírű  
anatómiai gyűjtemény, mely  
egyetemünk egyik büszke-  
sége. Munkásságát kormány-  
zatunk is elismerte: 1952-ben  
a Magyar Népköztársasági  
Érdemrend V. fokozatával,  
1964-ben pedig a Munka Érd-  
emrend arany fokozatával  
tüntette ki. Szívvel-lélekkel  
végzett oktató és nevelő  
munkájáért 1965-ben Az ok-  
tatásügy kiváló dolgozója  
címet nyerte el.

Temetése október 11-én,  
szerdán déli 12 órakor lesz  
a központi egyetem (Dugo-  
nics tér) előcsarnokából.

# Az egyetemi oktatás szinvonalának emelése

## Dr. Márta Ferenc nyilatkozata

A József Attila Tudo-  
mányegyetem tanévnyitói  
ünnepségén az új rektor,  
dr. Márta Ferenc székfog-  
laló beszédében a többi kö-  
zött bejelentette, hogy az  
egyetem előtt álló új fel-  
adatok megkövetelik a tan-  
anyag, valamint az oktatá-  
si módszerek felülvizsgálá-  
tát és módosítását. A beje-  
lentés városszerte nagy  
visszhangot váltott ki. Munkatársunk felkereste az  
egyetem rektorát, hogy tá-  
jékoztassa olvasóinkat a  
tervezett revízió legfonto-  
sabb részleteiről.

## A tananyag és a lényeg

— Miért szükséges a  
tananyag és az oktatási  
módszerek revíziója?

— A gazdaságirányítás új  
mechanizmusa alaposabb,  
maradandóbb tudású szak-  
embereket követel az egye-  
temektől is. Oktató mun-  
kánkat úgy kell tehát vé-  
geznünk, hogy a megnöve-  
kedett feladatok megoldásá-  
ra alkalmas diplomásokat  
bocsássunk ki.

— Milyen irányúak a  
tervezett módosítások?

— A tudományok gyors  
fejlődése napról napra hihe-  
tetlen mértékben szaporít-  
ja az ismeretanyagot. Még  
a jelenlegi ötéves tanulmá-  
nyi idő sem teszi lehetővé,

hogy ennek az anyagnak  
minden fontos részletével  
előadásokon foglalkozzunk.  
Szelektálásra van tehát  
szükség. De nem akármilyen  
szelektálásra. A tananyag  
csökkentése csak akkor le-  
het helyes és célszerű, ak-  
kor szolgálhatja a jobb  
szakemberképzést, ha ki-  
emeli a legfontosabb, leg-  
lényegesebb tudnivalókat, a  
törvényszerűségeket, ha az  
alapokkal, a fundamentum-  
mal ismert meg. A jelen-  
tételen részletek, adatok  
előadása helyett ezt sze-  
retnénk az egyetemi évek  
alatt a hallgatóság számá-  
ra biztosítani. Képletesen  
szólva: ha valakit egy isme-  
retlen városban el akarunk  
igazítani, nyilvánvalóan nem  
az utcanéveket magoltatjuk  
be vele, hanem az utca-  
rendszert, a város struktú-  
ráját ismertetjük meg; az  
utcanévek mechanikus meg-  
tanulása nyilvánvalóan nem  
segít az eligazodásban.

## Az oktatás módszerei

— Egyszerű tananyag-  
csökkentéssel meg lehet  
oldani ezt a feladatot?

— Nyilvánvalóan nem. A  
tananyag-csökkentés és az  
oktatási módszerek revízió-  
ja szorosan egymáshoz kap-  
csolódó feladat. Jelenlegi  
oktatásunknak talán legna-  
gyobb fogyatéka, hogy  
a hallgatókat nem serkenti  
önálló gondolkodásra, önálló  
munkára. Az előadások és a  
jegyzetek mindent — hogy  
úgy mondjam — „készen”  
nyújtanak számukra. A  
hallgató erőfeszítése, „iz-  
zadsága” nincs benne az  
anyagban. Pedig a részle-  
tek megszerzése, összegyűj-  
tése, a részletkérdések ki-  
dolgozása az ő feladatuk.  
Ez a szó igazi értelmében  
vett egyetemi tanulmányok  
lényege.

— A hallgatók jelenlegi  
elfoglaltságának mértéke  
ezt aligha teszi lehetővé.

— Így van. Hallgatóink  
jelenleg valóban nagyon el-  
foglaltak, ahogyan mondani  
szokták, „túl vannak terhel-  
ve”. Erről az elmúlt évek-  
ben igen sok szó esett. Úgy

gondolom azonban, közelebb  
járunk az igazsághoz, ha  
nem egyszerűen túlterhelés-  
ről, hanem felesleges terhel-  
ésről beszélünk. Jelenleg  
nem biztosítunk időt hall-  
gatóinknak az anyaggal vá-  
ló elmélyültebb foglalkozás-  
ra.

## Nyolc óra helyett kettő

— Hogyan változtatna  
ezen a helyzeten a terve-  
zett revízió?

— Jelenleg a munka elő-  
készítő stádiumában va-  
gyunk. Teljesen kész, befe-  
jezett, lezárt intézkedése-  
ről, módosításokról éppen  
ezért nem beszélhetek. De,  
hogy a változások lényegét  
érzékeltessék, példaként el-  
mondok: elképzelhető, hogy  
egy tárgy, amelyet jelenleg  
heti 8 órában oktatunk —  
ez azt jelenti, 8 ilyen órát  
hallgatnak diákjaink —, a  
jövőben csak heti 2 órában  
kerül előadásra. A másik 6  
órától, mondjuk, 5 órát ön-  
álló tanulásra fordítanának  
a hallgatók, egy órát pedig  
az ellenőrzés, az önálló ta-  
nulás eredményének felmé-  
rése venne igénybe. Sokféle  
eljárás biztosíthatná ezt.  
Többek között az is, amely-  
ről tanévnyitói beszédemben  
szóltam. Az előadásokon a  
hallgatók a tárgy, illetve a  
téma legfontosabb kérdesei-  
vel, alapelveivel ismerked-  
nének meg. Az ezután kö-  
vetkező, már említett óra-  
számkeretet a hallgatók —  
kisebb csoportokban — egy-  
egy oktatási irányításával töl-  
tenék ki, oly módon, hogy a  
megjelölt anyagrész önálló  
feldolgozása után írásbeli  
dolgozatban foglalják össze  
a szóban forgó témakör ál-  
taluk legfontosabbnak ítélt  
kérdéseit. Ez többek között  
talán abból a szempontból  
is szükséges, hogy hallgató-  
ink megtanuljanak értelme-  
sen, a lényeget kiragadvá  
olvasni és tanulni.

— Ez egyébként nemcsak  
az egyetemek feladata. Min-  
den fokon, az általános is-  
kolában éppúgy, mint a kö-  
zepiskolában a legfontosabb  
a lényegláttatás. Még a  
gyengébb képességű gyerek  
is többre megy ezzel, mint  
a mechanikusan megtanult  
adathalmaz. Itt is az le-  
gyen az alap, hogy in-  
kább kevesebbet, de job-  
ban.

## A reform kiteljesítése

— Mindez hogyan függ  
össze az oktatási reform-  
mal? Nem új reformról  
van itt szó?

— Semmiképpen. Mindez  
még hatékonyabban,  
eredményesebben szolgáljuk  
az oktatási reform eredeti  
tartalmi célkitűzéseinek  
megvalósítását. Mivel nem  
egyszerű mennyiségi szelek-  
cióról van szó, a változások-  
nak együtt kell járniuk an-  
nak a célnak a megvalósí-  
tásával, hogy hatékonyabbá  
tegyük az oktatás világné-  
zeti nevelő hatását. Ez a  
reform egyik legfontosabb  
feladata.

— Mikor lépnek élet-  
be a tervezett módosítá-  
sok?

— Nem akarunk semmit  
elhamarkodni. Megvitátjuk  
és meggondoljuk az intéz-  
kedéseket. De a végtelenség-  
ig sem akarunk vitázni.  
Eppen ezért már ebben a  
tanévben el akarunk jutni  
a döntéshoz. Ez határozza  
majd meg a bevezetés idő-  
pontját is.

## Új magyar dráma a Thália Stúdióban

később a galéri, amelyhez  
a fiatalasszony tartozott —  
az ő jelszavuk a szerencse  
vagy halál — s végül mind-  
inkább Z. Miklós, az ügyész,  
aki a tárgyaláson a vádat  
képviselet. Végülis minden  
felelősség reá hárul. Zsuzsa  
Z. Miklós szeretője volt, de  
a férfi nem tudott segíteni  
az általa tehetségtelenné  
tartott, színésznőnek készülő  
akaratgyenge lányon, és  
szigorú ridegségével elő-  
idézte az öngyilkosságot.

Az író az a figura ér-  
dekl. Drámájával arra vál-  
lalkozott — s ez a leginkább  
új és izgalmas benne —,  
hogy elmondja erről az  
akarnok-emberről, erről a  
típusról a véleményét. Az  
akarnokoknak csakugyan  
nagy szerepük van a világ-  
ban; a változásokat nem a

puhányok hozzák létre. De  
nem minden változás jó,  
nem minden akarnokosko-  
dás helyes. Z. Miklósé sem  
az. Bármennyire is becsüle-  
tes, szinte embertelen szig-  
orúsága alkalmatlanná te-  
szi arra, hogy ténylegesen  
segítsen az emberekben.

A Léner Péter rendezte  
előadáson Nagy Attila  
rendkívüli intenzitással je-  
lenítette meg az akarnok  
összetett figuráját. A bíró  
szerepében Inke László  
nyújtott fölényes alakítást.  
A női szerepet, Balogh  
Zsuzsa szerepét a még főis-  
kolás — nemrég még szegedi  
— kislány, Jobba Gabi  
játszotta, az első főszerep-  
nek szülő áhítattal, izga-  
lommal és nagyon rokon-  
szenvesen, sikeresen.

Ökrös László

## Piros madár a sáros földön

A Tisza gátjától nem  
messzire pihen a piros ma-  
dár. Nagy lomha madár,  
szárnyak nélkül. Jugoszlá-  
viából érkezett néhány he-  
te. Most pihen a szegedi  
Felszabadulás Termelőző-  
vetkezet rizstábláján. A ne-  
ve Zmaj és ha nincs semmi  
hiba, akkor szépen aratja a  
rizst, elcsépeleli és a zsákokat  
sorbarakja a gát oldalára.  
Kölszóság ez a féllánc-  
talpas kombájn. Varga Sán-  
dor ezt mondja róla:

— A múlt hónap végén  
kaptuk. Azóta bejártam,  
ismerkedtem vele. Hasznos  
gép. Nem akad el a sárban.  
Naponta tíz órát dolgozunk.  
Más kombájjal meg se  
tudnánk ezen a területen  
mozdulni.

A rizsföldön néhol meg-  
megcsillan a víz. A kalá-  
szok lehajolnak. A gát mel-  
lett pihen a piros kombájn.  
Javitják. Varga Sándornak  
két segítője is akadt. Sípós  
Zoltán, szerelőtanuló és Fi-  
lák Károly vontatóvezető.  
Elszakadt a felhordólánc.  
Közben a termelőszövetke-  
zet teherautója elindult.  
Vásárhelyre szállítja innen

a rizst. Ott szárítják és a  
hántolóba kerül.

Vége felé már a rizsara-  
tás ezen a birtokon. Napon-  
ta 120 ember is vágta a ví-  
zi-gabonát. Az idén meg-  
kézzel aratták a terület  
nagy részét. Jól jött a  
kombájn. És bevált. Keve-  
sebb a szemvesztőség, köny-  
nyebb a kihordás. Olyan  
100 holdról takarítja be a  
termést.

A szomolyai rizstelepen  
kínálják még áldását a föld.  
Gazdagon fizet. Akad táblá-  
la, ahol 25–26 mázsát meg-  
adja holdanként. Jó eszter-  
dő járt a rizsre. Kedvező  
idő, bruzonét se hozott.

Varga Sándor most köze-  
lebb jön. Ezt mondja:

— Kisebb hibák előfor-  
dulnak. Csavarlázulások, s  
ez, az, mint már az a bejá-  
ratásnál lenni szokott. De  
nincs párja ennek a gépnek.

Cigarettára gyűjt. Fiatal-  
ember. Régebben is gépek-  
kel járt, láncfalpas traktor-  
ral, nyaranként pedig kom-  
bájjal. Nem először aratja  
a rizst sem.

— Baktóban volt akkor a  
rizsföld. Kézzel arattunk,

sarlóval. Keserves munka.  
Próbára teszi az embert.  
Megállni nem lehetett. Azt  
éreztem, feketé a derekam,  
annyira fájt. Két napig csi-  
náltam. Hajolni, vízbe gá-  
zolni egész nap. Arra vár-  
tam, csak egyszer, egyetlen  
egyszer kiegyenesíthessem a  
hámat.

Most méltóságteljesen  
pihen a piros madár. Jó  
tudni, hogy itt van, s nem  
sokára megindul majd.  
Előtte a megdőlő rizs. Kákai  
203-as fajta. A Felszabadu-  
lás Tsz-ben összesen 400  
holdon termesztettek az  
idén ebből a növényfélése-  
ből, 14 mázsás átlagot vár-  
nak.

Tart még a cséplés is.  
Négy cséplőgép és egy SzK  
—3-as kombájn dolgozik.  
Lassan-lassan zsákokba ke-  
rül az idei termés.

Aztán felbúg a motor.  
Lomhán mozdul azombáj,  
Varga Sándor vezeti. Ügye-  
den aratja a lábon álló  
rizst. A vezető kényelmesen  
ül fenn a kormánykerék  
mellett. Derekat, hátát ki-  
egyenest. Eppen cigarettá-  
ra gyűjt.

Sz. Lukács Imre